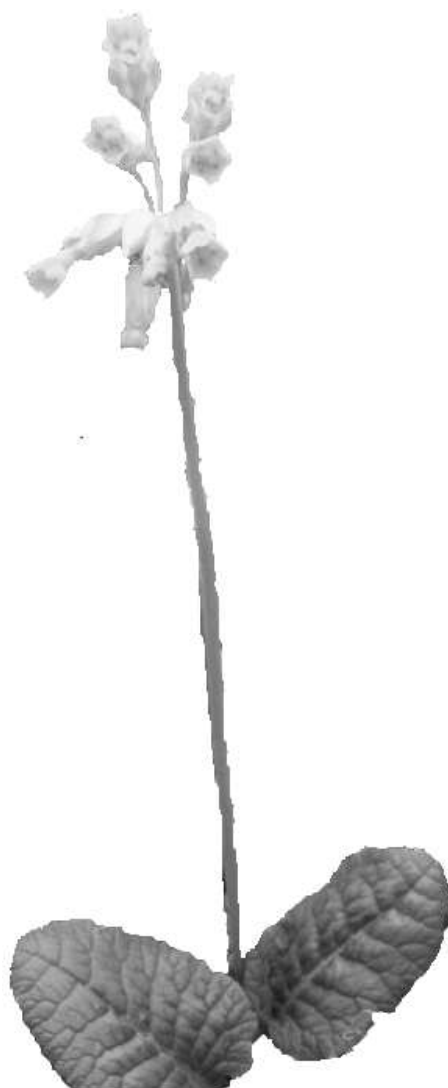

KRUIPNIEUWS 2

**PERIODIEK VAN DE SJOC,
PLANTENSOCIOLOGISCHE
WERKGROEP VAN DE NJN**

**JAARGANG 67
NUMMER 2, MEI 2006**

Colofon

Het Kruipnieuws is het tijdschrift van de plantensociologische werkgroep (Sjoc) van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie (NJV). Hierin verschijnen onder andere verslagen van activiteiten en onderzoeken.

De Sjoc is een van de 7 werkgroepen van de NVJ. De NVJ is een vereniging voor en door jongeren van 12 tot en met 25 jaar die geïnteresseerd zijn in de natuur. Er zijn 34 afdelingen verspreid over Nederland die in de weekenden excursies organiseren naar natuurgebieden in de omgeving. Tijdens schoolvakanties of lange weekeinden kan je op kamp. In de zomer zijn er zomerkampen in Nederland en in het buitenland. Kijk voor meer informatie op www.njn.nl!

Lid worden van de Sjoc: voor NVJ-leden bedraagt het lidmaatschapsgeld 3,50 euro, voor anderen 5,00 euro. Maak dit bedrag over op giro 476009 t.n.v. SJOC werkgroep te Utrecht.

Als **donateur** van de Sjoc kan je ook het Kruipnieuws ontvangen. Dit kan door 6,80 euro over te maken op de hierboven genoemde girorekening.

Adreswijzigingen kan je doorgeven aan de penningmeester, Sietske Tacoma (S.G.Tacoma@students.uu.nl).

Kopijsluiting Kruipnieuws 3 2006:

1 oktober 2006

Kopij sturen naar:

Jorijn Hornman (jorijnhornman@hetnet.nl) of

Margot Sauter (margot.sauter@gmail.com).

Inhoud

Hoi iedereen,.....	3
Bewaard in het veenmos.....	4
Determinatietabel voor korstmossen	7
De favoriete plant van Frida	9
Planten roepen insecten te hulp als lijfwacht	10
De favoriete plant van Tessel	13
Activiteiten	14
Het Sjocbestuur van 2006.....	15

Hoi iedereen,

Het zonnetje is alweer begonnen met schijnen en de eerste plantjes zijn allang aan het groeien. Het is dus tijd om eindelijk weer lekker aan NH te doen! Om onze kennis nog wat aan te scherpen is er al een superkadercursus bezig.

Dit Kruiptnieuws staat weer bol van de NH-rijke stukken. Veenlijken zijn natuurlijk hartstikke leuk om te zien en je kunt uit veenmos ook veel geschiedenis aflezen, maar waardoor is veenmos nou eigenlijk zo conserveerend? Wij hebben het voor jullie uitgezocht.

En kom, planten zouden allang niet meer bestaan als zij geen afweer zouden hebben tegen planteneters. Dat snapt toch iedereen? Planten zijn natuurlijk helemaal niet weerloos!

Ook staat er natuurlijk weer de vaste column 'de favoriete plant' in het Kruiptnieuws, deze keer krijgen we dit te horen van Tessel en Frida.

En natuurlijk moeten jullie allemaal komen op pika Drentsche Aa en op de 2 leuke sjocexcursies die speciaal voor jullie zijn gepland!

Groetjes,
Jorijn en Margot
(zie hieronder)

Bewaard in het veenmos

Het is klein en groen en het is een mos. De naam is veenmos, het groeit met name in natte gebieden. Maar wat is daar nu speciaal aan? Het is er nat, koud, er zitten muggen en steekvliegen en je kunt er bovendien in wegzakken. Wie houdt zich daar nou mee bezig?

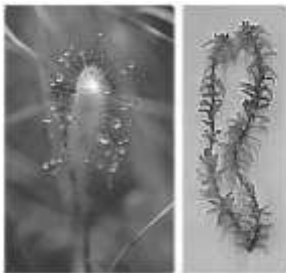
Meer mensen in Nederland dan je denkt. Aan alle Universiteiten waar je Biologie kunt studeren vindt onderzoek aan hoogveen plaats.

Waarom onderzoek?

Een belangrijke reden voor dit vele onderzoek is dat we nog maar weinig hoogveen in Nederland over hebben. Om venen toch te behouden in ons land moeten we weten hoe we de bescherming het beste kunnen aanpakken.

Afb. 1: Een hoogveen in Midden-Ierland. De venen daar lijken nog het meest op de venen die we hier in Nederland hadden.

Afb. 2: Links lange zonnedaauw, een zeldzame vlees-etende plantensoort die thuishoort in het stikstofarme hoogveenmilieu. Rechts wrattig veenmos, een van de veenmossoorten die je in hoogvenen kunt aantreffen.

Hoogveen is een zeldzaam type natuur waar een groot aantal mossen, planten en dieren van afhankelijk zijn. Dit belang is zelfs vastgelegd in de Europese regelgeving, waar hoogveen binnen de habitatrichtlijn een hoge prioritering heeft gekregen.

Een tweede reden om meer over het functioneren van venen te weten te komen is dat in veen grote hoeveelheden koolstof liggen opgeslagen die anders vrij zouden komen in de atmosfeer. Soms is dat koolstof dat wel 10.000 jaar geleden vlak na de laatste ijstijd door veenmossen is opgenomen. Wanneer dit wereldwijd zou vrijkomen, zou dit een verhoging van de koolstofconcentratie in de lucht van 60% betekenen.

Ten derde: omdat pollenkorrels en zaden nauwelijks vergaan in de diepe veenlagen, fungeren die lagen als een soort van encyclopedie waarin je veranderingen in de omgeving door de tijd kunt aflezen. Zo kunnen ze

bijvoorbeeld klimaatveranderingen reconstrueren.

Veenmos

Veenmos is de sturende kracht achter het ontstaan van hoogveen. Het is verbazend dat een dergelijk primitief organisme, zonder wortels of hout- of bastvaten, zo'n grote invloed op zijn omgeving kan uitoefenen. De meeste veenmossoorten kunnen 15 tot 25 keer hun eigen drooggewicht (gewicht van plantenmateriaal wanneer al het vocht uit het weefsel is ver-

dwenen) aan water opnemen en vasthouden. Hierdoor werkt goed ontwikkeld hoogveen als een soort spons die het waterniveau meters boven het grondwaterpeil in de omgeving uit kan 'tillen'. Veenvossen verzuren hun directe omgeving door in ruil voor andere kationen (bijvoorbeeld NH_4^+ , Mg^{2+} , Ca^{2+}), waterstofionen uit te scheiden. Op deze manier ontstaat op plekken waar veenvossen groeien een (nog) natter, zuurstofarm en zuur milieu. Lange tijd dacht men dat dit extreme milieu voldoende verklaring was voor de lage afbraaknelheid van plantenmateriaal, de vorming van de indrukwekkende lagen veen en de merkwaardige conserverende werking van venen (zie afbeelding 3).

Afb. 3: Veenvossen breken erg langzaam af, waardoor dikke lagen oud veenmos zich kunnen ophopen.

Conserverende werking

De meest bekende, en misschien lugubere, voorbeelden van de conserverende werking van venen zijn de zogenaamde veenlijken. Dit zijn lichamen van ritueel begraven doden, misdadigers of juist de slachtoffers van een misdaad die in het veen bewaard zijn gebleven. Deze doden zijn vaak duizenden jaren oud en bieden ons de mogelijkheid meer te weten te komen van het dagelijks leven in het verre verleden. Het verbazingwekkende is dat de kleinste details, zoals kleding of zelfs voedselresten in de maag, nog herkenbaar zijn.

Niet alleen menselijke resten zijn in venen bewaard gebleven. Tijdens graafwerkzaamheden zijn in venen complete wegen opgebouwd uit talrijke boomstammen, karkassen van dieren en voedselresten zoals broden, gedroogde vruchten en kaas gevonden.

Vrij recent zijn wetenschappers erover eens geworden dat de sterke conserverende werking van veenmosvenen niet alleen door een nat en zuur milieu verklaard kan worden. Er moest iets met het veenmos zelf zijn dat afbraak remt. Aanvankelijk werd nog geopperd dat veenmos een steriel milieu zou creëren door de groei van bacteriën en schimmels onmogelijk te maken.

Voor een deel is dit zeker waar. Veenvos heeft een antiseptische werking en werd vroeger gebruikt als waterzuiveraar in waterputten (zogenaamd putmos) en werd als ontstekingsremmer op wonden gelegd in de eerste wereldoorlog. Maar ondanks deze antiseptische werking van veenmos is het niet zo dat venen steriele omgevingen zijn waar helemaal geen bacteriën of schimmels voorkomen. Er vindt afbraak plaats in veen, al is de snelheid relatief laag, en bacteriën zijn er genoeg.

Om uit te zoeken hoe de conserverende werking van veenmos dan wel tot stand komt, hebben een aantal biochemici de chemische samenstelling van veenmos verder onder de loep genomen.

Chemie

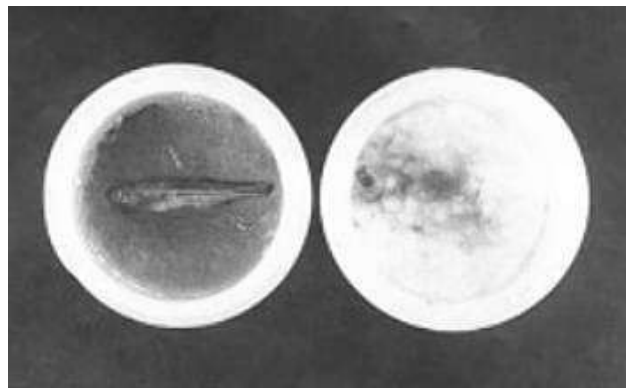
Eigenlijk is veenmos chemisch afval. Het mos maakt veel complexe organische verbindingen die deel uitmaken van de celwanden of vrijkomen in het milieu. De stof die verantwoordelijk lijkt voor de conserverende of looiende werking van veenmos is *sphagnan*. Deze stof wordt gerekend tot de oxopolysacharides. Dit zijn verbindingen die bestaan uit een keten van suikermoleculen, waarvan een deel een carbonylgroep ($-C=O$) heeft. Deze dubbele bindingen tussen koolstof- en zuurstofmoleculen zijn erg reactief en vormen in zuur milieu gemakkelijk permanente verbindingen met de vrije aminogroepen ($-NH_2$) van eiwitten, waarbij een kenmerkende bruinkleuring ontstaat.

Veel enzymen die door micro-organismen worden uitgescheiden zoals lipases, proteases en glycanases, hebben vrije aminogroepen en kunnen door de irreversibele binding aan sphagnan hun werking verliezen. Op deze manier wordt de afbraak van organisch materiaal in venen sterk geremd.

Experiment

Om de conserverende werking van het sphagnan te demonstreren, voerden Børsheim en anderen enkele relatief eenvoudige experimenten uit waarbij hele vissen en reepjes vishuid in contact werden gebracht met een standaard ondergrond (cellulose), veenmos, het uit veenmos geïsoleerde sphagnan en gedeactiveerd sphagnan. Dit laatste werd gedaan door het sphagnan te behandelen met een hoge dosis ammonium. Het ammonium bindt aan de carboxylgroepen, waardoor deze niet langer met aminogroepen kunnen reageren.

In afbeelding 5 is te zien wat er gebeurde. De vis die op het veenmos lag, kleurde bruingeel, zag goed uit en bleef naar vis ruiken. De vis die op het cellulosepapier lag rotte binnen 2 weken weg. Op het geïsoleerde sphagnan bleven vissen nog net ietsje beter bewaard dan vissen die op veenmos waren gelegd, terwijl vis op het gedeactiveerde sphagnan even snel verdween als op cellulose. Deze proef laat onomstotelijk de conserverende werking van sphagnan zien.

Afb. 5: De conserverende werking van veenmos: het linker plaatje is van een (dode) zebrafis die 14 dagen bij 20 °C op fijn gemalen veenmos heeft gelegen. Rechts een vis die op cellulose papiertje heeft gelegen, daar is niets meer van over.

Bron: <http://www.kennislink.nl/web/show?id=99150>

Determinatietabel voor korstmossen

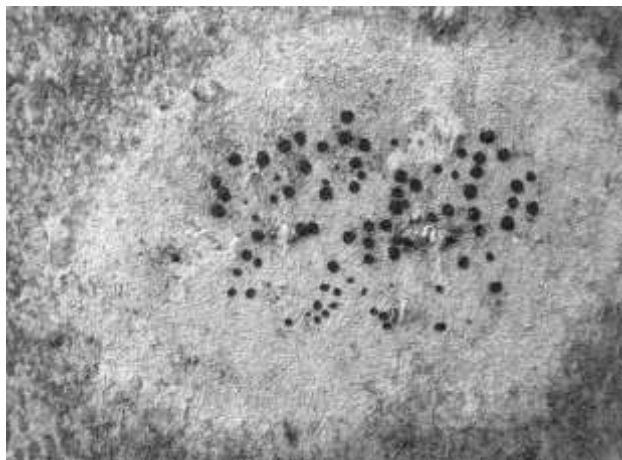
1. a) Korstmos bestaat uit takjes en groeit afhankelijk (struikvormig) >3
b) Korstmos groeit duidelijk tegen schors aangedrukt > 2
2. a) Korstmos is duidelijk gelobd, vooral aan randen (Bladvormig)
b) Korstmos heeft geen bladachtige structuren (Korstvormig) >15
3. a) Takjes op doorsnee rond. > Baardmos (*Usnea subfloridana*)
b) Takjes op doorsnee duidelijk plat. >4
4. a) Onderkant van takjes duidelijk wit, takjes vrij breed en stomp >Ei-
kemos (*Evernia prunastri*)
b) Boven en onderkant hebben zelfde grijze kleur, takjes slank en spits
>Melig takmos (*Ramalina farinacea*)
5. a) Korstmos minstens ten dele geel of oranje (dooiermossen) >6
b) Korstmos grijs, bruin of groen >8
6. a) Korstmos bestaat uit rozetjes van gekroesde blaadjes, geen beker-
vormige stucturen. >Kroezig dooiermos (*Xanthoria candelaria*)
b) Korstmos anders, meestal met duidelijke oranjegele bekertjes > 7
7. a) Opvallend geel plakkaat meestal met oranjegele bekertjes > Groot
dooiermos (*Xanthoria parietina*)
b) Vooral de feloranje bekertjes vallen op, de omringende lobben zijn
klein en grijzig >Klein dooiermos (*Xanthoria polycarpa*)
8. a) Lobjes ongeveer een of twee millimeter breed
b) Lobben opvallend breed, vier millimeter of meer (schildmossen) >12
9. a) Lobben zien er duidelijk opgeblazen en hol uit >Gewoon schorsmos
(*Hypogymnia physodes*)
b) Lobben anders (vingermossen) >10
10. a) Korstmos is in het midden duidelijk donkerder dan aan de randen
>Rond schaduwmos (*Phaeophyscia orbicularis*)
b) Korstmos min of meer egaal grijs >11
11. a) Veel van de lobjes hebben aan het uiteinde een duidelijk kapje >
Grof kroesmos (*Physcia adscendens*)
b) Lobjes aan de rand meestal een beetje omhoog gebogen > Fijn
kroesmos (*Physcia tenella*)
12. a) Korstmos grijs gekleurd >13
b) Korstmos anders gekleurd >14
13. a) Bovenkant vertoont vaak kleine witte barstjes, onderkant is donker-
bruin > Gewoon schildmos (*Parmelia sulcata*)
b) Bovenkant vertoont duidelijk witte puntjes, onderkant lichtbruin >
Gestippeld schildmos (*Parmelia subrudecta*)
14. a) Korstmos bruin, valt door kleur nauwelijks op > Verstopschildmos
(*Parmelia subaurifera*)
b) Korstmos donkergroen met zeer brede lobben > Olijfschildmos
(*Parmelia acetabulum*)
15. a) Korstmos duidelijk geel > Grove geelkorst (*Candelariella vitellina*)
b) Korstmos anders gekleurd >16

16. a) Korstmos grijs met vele zwarte spikkeltjes > Vliegestrontjesmos (*Buellia punctata*)
b) Dergelijke spikkels ontbreken >17
17. a) Korstmos bestaat enkel uit korst >18
b) Korstmos vertoont duidelijke piepkleine bruine schoteltjes met een witte rand >19
18. a) Korst korrelig, blauwig, vaak in schorsspleten >Gewone poederkorst (*Lepraria incana*)
b) Korst glad, groenig >Bleekgroene schotelkorst (*Lecanora expallens*)
19. a) Korstmos bestaat enkel uit "dubbeltjes" > Verborgene schotelkorst (*Lecanora dispersa*)
b) Tussen de "dubbeltjes" is ook duidelijk een grijzige korst te zien > Witte schotelkorst (*Lecanora chlorotera*)

Toelichting op bovenstaande tabel

- Met de onderstaande tabel kun je twintig algemene en/of bekende korstmossen onderscheiden.
- Behalve de Nederlandse namen heb ik ook bij iedere soort zijn wetenschappelijke naam vermeld. Ten eerste omdat korstmossen vaak heel mooie namen hebben maar vooral omdat, net als bijvoorbeeld bij insecten, het gebruiken van deze namen gebruikelijker is.
- Vaak zeggen deze Latijnse namen veel over de soort. *Ramalina* (takmos) betekent bijvoorbeeld takkenbosje en *Parmelia* (schildmos) komt van *parmula* wat schildje betekent. Zo is het vliegestrontjesmos volgens zijn naam inderdaad gestippeld (*punctata*), heeft het Fijn kroesmos tengere (*tenella*) blaadjes, groeit het Groot dooiermos ook vaak op oude muren (*parietina*) en groeien de schijfjes van de Verborgene schotelkorst verspreid (*dispersa*) over de boom.

Veel plezier ermee!

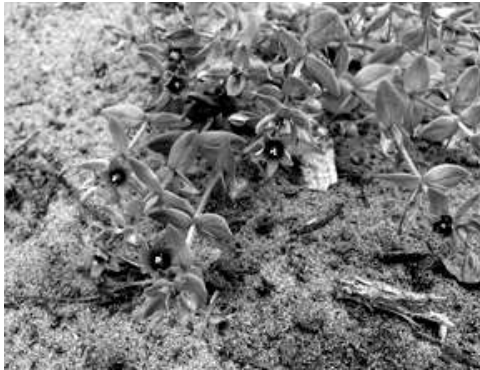

De favoriete plant van Frida

Rood guichelheil (Anagallis arvensis)

Een uiterst klein plantje, de simpele eenvoud van zijn vorm. Of nee, het heeft toch een uitbundig karaktertje.

Je hebt die kleur vast wel eens gezien, het is dan ook voornamelijk die kleur die de bloempjes zo bijzonder maakt. Een bijna exotisch intense kleur die je niet snel vergeten zal. Het scharlakenrood, om precies te zijn (de bekende krulhaarkelkzwam -*Sarcoscypha austriaca*- is een voorbeeld van een paddestoel die deze kleur ook heeft).

Zelfs in de Nederlandse taal is het dit plantje gelukt om grote bekendheid te krijgen. Dankzij de spelling was het plantje in 1998 zelfs te vinden in de volgende zin van het Groot Dictee: "We zien bucolische tafereelen waarin de protagonisten zich in een idyllisch tête-à-tête neervlijen in een classicistisch prieeltje, rondom omgeven door fluitenkruid en guichelheil; een herder weidt met weidse gebaren zijn schapen, leeuweriken zingen luid hun lied."

Guichelheil heeft zeer waarschijnlijk zijn naam te danken aan zijn vroegere functie van geneesmiddel, "heil" betekent genezing en "guichel" zou iets met gekheid te maken hebben. Ook probeerde men er hondsdolheid mee te genezen. Het lijkt echter niet verstandig om het plantje zomaar voor dit doel te gebruiken, want het is giftig. Volgens het bullterrierforum en andere hondensites is het zelfs één van de meest giftige planten voor uw hond.

Dat niet iedereen evenveel liefde voor guichelheil voelt blijkt wel uit de gids voor de suikerbieteler, hier wordt dit plantje op onvriendelijke wijze als onkruid genoemd. Het mag dan wel een hardnekkig akkerplantje zijn, maar voor de boer zou het juist een goed hulpmiddel kunnen zijn. Het plantje heeft een "barometerfunctie" en zal onweer voorspellen door zijn kroonblaadjes te sluiten. Verder sluiten de kroonblaadjes zich bij zware bewolking en 's nachts, waardoor je goed kunt zien wat voor een weer het is en hoe laat het is.

Eigenlijk is guichelheil niet mijn favoriete plant, een andere plant heeft deze plaats in mijn hart, maar om welke soort het gaat zou ik niet zo hard durven zeggen.

Frida geeft de pen door aan Luuk

Planten roepen insecten te hulp als lijfwacht

Of: is het plukken als sjoccer eigenlijk nog wel verantwoord?

Renske Hoekstra

Kun je het je voorstellen? Het is een zomerachtige namiddag en je fietst door de weilanden. Verderop is een boer zijn weiland aan het maaien. Je staat even stil om te genieten van het Hollandse vergezicht. Je buigt je hoofd voorover, om als rasechte sjoccer geen enkele soort te missen, en steekt je hand uit om een plantje te plukken... "Iek, SOS!" hoor je zacht. Nee? Toch zou dat best kunnen: planten die bedreigd worden zenden een noodsignaal uit. Hoe zit dat? En kun je als sjoccer dan nog eigenlijk wel zomaar alle plantjes plukken?

Een plant zit je diepgeworteld in de grond: wordt hij aangevallen, dan kan-ie geen kant op. Het is gegeten worden, want eten zit er zelf niet bij. Zo dachten biologen tijdenlang over planten: als passieve wezens, die niets uit kunnen richten tegen aanvallers als insecten. Dat is een misverstand. Een plant kan daar wel degelijk iets tegen doen: waarom zou anders de hele wereld er vol mee staan?

Insecten

Naast de mens (of meer specifiek: de sjoccer) zijn het vooral de insecten die het op planten gemunt hebben. Iedereen kent de wanhoop van de toegewijde tuinier die een luizenkolonie op zijn prachtige rozen aantreft. Je kunt insecten in twee grote groepen verdelen: de insecteneters en de planteneters. Het ligt heel simpel. De planteneters, zoals bladluizen of bepaalde rupsensoorten, vreten planten aan en de insecteneters, zoals lieveheersbeestjes, roofmijten en sluipwespen, eten deze planteneters.

Verdediging

Planten kennen twee vormen van verdediging: direct en indirect.

Bij de directe verdediging richt de plant zich rechtstreeks op de planteneters. De tabaksplant bijvoorbeeld produceert als hij wordt aangevreten door een insect meer nicotine. Het insect sterft aan vergiftiging.

De plant vormt zijn verdediging door het aanbieden van geschikte schuilplaatsen voor insecteneters. Immers: "de vijand van je vijand is je beste vriend". De acaciaboom (*Robina pseudo-acacia*), die beroemd is om zijn vlijmscherpe stekels, laat in die stekels (die hol zijn) mieren huizen. De mieren wachten daar op de plantenetende insecten en zo is de cirkel van hun symbiose rond: de mieren hebben te eten en de acacia wordt niet aangevallen door insecten.

Daarnaast kan een plant insecteneters lokken met stuifmeel of suikerhoudende uitscheidingen.

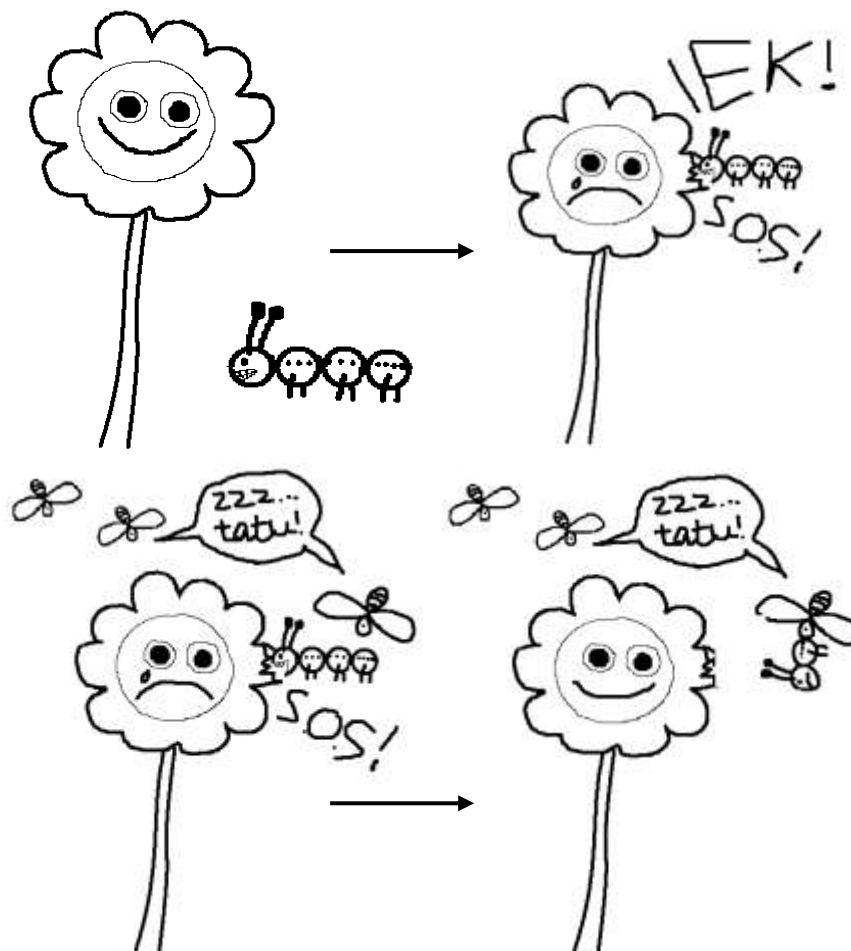
Een laatste manier van indirecte verdediging, die in 1998 uitgebreid is onderzocht door Marcel Dicke, is het produceren van geursignalen naar in-

secteneters. Stel dat een rups de plant 'aanvalt' en vraatschade maakt. Daardoor ontstaat er een wond in de plant, waarin speeksel van de rups komt. Dat speeksel zet een chemische reactie in gang. De plant maakt zo bepaalde stoffen aan, waardoor insecteneters aangetrokken worden. Als je gras maait, ruik je deze geur zelf ook. De insectenetende insecten eten de planteneters op en zo heeft de plant zichzelf beschermd: door zijn "bodyguards" in te schakelen. Bovendien worden andere planteneters afgeschrokken door deze geur.

Nog een stap verder

Sommige onbeschadigde planten kennen een truc die nog een stapje verder gaat. Zodra ze merken dat planten in hun buurt aangevreten worden, maken ze zelf een enzym aan dat ervoor zorgt dat hun bladeren onsmakelijk worden. In een experiment dat hierover gaat zijn er twee ruimtes met planten: in de ene ruimte zijn de bladeren van te voren ingeknipt om het vreten van insecten na te bootsen. In de andere ruimte werd er niks met de planten gedaan. Wat bleek: in de ruimte met al beschadigde planten aten rupsen en sprinkhanen ongeveer 60 procent minder bladeren dan in de andere! De plant heeft hiermee dus een vrij effectief verdedigingssysteem uitgevonden.

1. Blij in de wei... 2. Dan komt de rups; de plant zendt noodsignalen uit 3. De noodsignalen worden opgepikt door insecteneters en zij komen de plant te hulp 4. De plant is gered!

Variatie

Nu lijkt het dus heel eenvoudig voor boeren om vraatschade te voorkomen; ze hoeven slechts te zorgen dat de stof die de beschadigde planten produceren op alle planten terechtkomt. Dit verhaal gaat helaas niet op. De 'geurinteractie' varieert namelijk enorm. Niet alle planten produceren precies dezelfde stof en niet alle insecten reageren daarop hetzelfde. Dat verschilt niet alleen per plantensoort, per planteneter en erfelijk materiaal, maar ook per individu. De reactie bij de insecteneters varieert afhankelijk van hun ervaring met plantengeuren in combinatie met een succesvol diner, hun conditie, hongerigheid en specifieke voedingsstoffen waar ze naar op zoek zijn. Sluipwespen blijken hiermee zelfs onnatuurlijke geuren te kunnen leren! Daaom denkt de politie ze in de toekomst ook in te kunnen zetten als 'drugswespen'.

Andere gevaren

Maar voor planten (en boeren daarmee) liggen ook nog andere gevaren op de loer: de mens en zijn ozo gevaarlijke maaimachine... en niet te vergeten de die-hardsjoccer, die het, als hij vastloopt met determineren, niet zal nalaten de plant met wortel en al uit de grond te rukken om op het kampterrein in gezelschap van andere experts verdere soortbepaling te doen. Moeten we ons hiermee zorgen maken over het plantenplukken? Gelukkig niet: een sjoccer in zijn eentje, en zelfs met een heel zomerkamp, kan bij niet al te zeldzame planten nooit zoveel schade in de populatie veroorzaken dat deze zal ophouden te bestaan.

Determineert én plukt u dus allen rustig door!

Bronnen

- Dicke, Marcel, 'SOS-signalen van planten', in: *Natuur & Techniek* 6 (1998)
Beschikbaar via: <http://www.kennislink.nl/web/show?id=82604>
- Maanen, G. van, 'Insecten onderhouden interessante driehoeksverhoudingen met planten', 1998, Wageningen. Beschikbaar via: <http://www2.wau.nl/pers/98/23.htm>
- <http://noorderlicht.vpro.nl/afleveringen/3502165/items/3536160/>
- http://www.teleac.nl/hoezo/bekijk_vraag.jsp?qnr=800408

De favoriete plant van Tessel

Slangekruid (*Echium vulgare*)

Verspreiding: West-Europa

Standplaats: Op open, droge, kalkrijke, stikstofrijke, vaak omgewerkte grond.

Bloeitijd: mei – september

Eigenlijk heb ik geen lievelingsplant, wel een lievelingsfamilie, namelijk de ruwbladigen, de *boraginaceae*. Dit zijn planten met blauwpaarse bloemen en een ruwe beharing op stengel, blad en knoppen. Aangezien ik van de Kruijnieuwsredactie toch een echte plant moest kiezen, zal ik iets vertellen over slangekruid, ongeveer de eerste plant die ik determineerde. Dat was tijdens een verloren uur in een biologielokaal, toen ik toch niets beter te doen had. Maar het is vooral ook een hele mooie plant om te zien. De Thijsse uit 1956 noemt het zelfs 'Een onzer fraaiste wilde planten'.

Vroeger werd slangekruid als geneesmiddel gebruikt bij slangbeten. Volgens Dioscorides, de lijfarts van keizer Nero, moest je het in combinatie met wijn gebruiken. De naam schijnt alleen van de bloemen te komen, die met een beetje fantasie op slangenkoppen met gespleten tongen (de gespleten stijl) lijken. Als je het mij vraagt komt dat ook door de schichten waarin het bloeit: deze lijken net zelf slangen. Verder komt *Echium* van 'echis', wat Grieks voor 'slang' is.

De allerhipste planten kun je verorberen. (Je blijft natuurlijk een hongerige NJNer waarbij de liefde door de maag gaat.) Aangezien slangekruid ook hip is, is het ook min of meer eetbaar. Je schijnt het in subtiele mate door de sla te kunnen kieperen, maar ik heb het nog niet geprobeerd. Het smaakt niet zo lekker naar komkommer als bernagie, een andere mooie boraginacea.

Tessel geeft de pen door aan Froukje

Activiteiten

2-5 juni: Pika Drentsche Aa

Heb jij ook zo genoeg van al die drukte en keurigheid? Kom dan naar het pika Drentsche Aa!

In het prachtige gebied de Drentsche Aa stromen de beken nog zoals ze horen te stromen. Hierdoor stikt het er van de meest bijzondere soorten die je bijna nergens in Nederland meer ziet!

10 juni: Dwingeloosche heide

De Dwingeloosche heide is onderdeel van het nationaal park het Dwingelderveld. De natte delen van de heide zijn deels afhankelijk van grondwater dat omhoog borrelt. De vennen en veentjes worden gevoed met regenwater en zijn daardoor voedselarm en kan zich hoogveen ontwikkelen. Maar genoeg geologie! Wij gaan er natuurlijk de planten bekijken, zoals dopheide, veenpluis, klokjesgentiaan, struikheide, muizenoor, gele beenbreek en kleine lelie. Paul leidt deze 1-2-5-excursie (zie werkmierenlijst voor de betekenis, gnagna).

Afspreekpunt en -tijd: station Beilen, 10.00 u.

Opgeven bij Laura (l.e.vossen@student.rug.nl of 06-45896253).

17 juni: Kalmthoutse heide

Dit heidegebied over de Nederlands Belgische grens is niet bekend onder NJN'ers, dus je bent er waarschijnlijk nog nooit geweest. En dat is niet terecht, want het is een prachtig en groot heidegebied! We gaan het gebied verkennen en wellicht kunnen we hier in de toekomst ook een kamp houden. De website van het nationaal park belooft scorie soorten: klein warkruid (een parasiet op struikheide), tandjesgras, kruipbrem, stekelbrem, kleine en ronde zonedauw, witte en bruine snavelbies... zwijmel... Leo leidt deze pioniersexcursie!

Neem je fiets mee, vanuit Roosendaal is het ongeveer 7 km fietsen.

Afspreekpunt en -tijd: station Roosendaal, 10.00 u.

Opgeven bij Laura (l.e.vossen@student.rug.nl of 06-45896253).

Het Sjocbestuur van 2006

Voorzitter

Leo Kool

Penningmeester (Ping)

Sietske Tacoma

Kampseccen

Fons van der Plas

Luuk Leemans

Froukje Postma

NS'en

Tessel Grijp

Laura Vossen

MossenNS

Julia Wind

Redaccen

Jorijn Hornman

Margot Sauter

Bieb

Sam van Herwaarden

LZF

Frida Feijen